

Avati uus pood Pikk tn 7

Eelmisel nädalal avas Tallinna firma Tapal uue kaupluse.

OÜ Realiseerimiskeskus on eesti kapitalil baseeruv ettevõtte, mis alustas viis aastat tagasi Tallinnas ühe kauplusega, avas nüüd Tapal Pikk tn 7 esimesel korrusel oma seitsmenda kaupluse. Praeguseks on firmal lisaks neljale Tallinnas asuvale kauplusele veel poed Raplas ja Ahtmes. Eelmise nädala lõpus avati ka oma kaheksas müügikoht, mis asub Rakveres.

Realiseerimiskeskus tegeleb kaubajääkide realiseerimisega, pankrotivarede kokkuostmise ja edasimüümisega. "Euroopas on kauba ülepakkumine ja soodsate hindadega on võimalik Eestisse tuua kvaliteetset Euroopas tehtud kaupa," ütles kaupluste juhataja Riina Veier, "nagu aiatarbeid, jalanõu-

sid, kodukeemiat, kööginõusid, segakaupa, tööriistu, valmisriideid, mööblit jms." "Kauba partiid on suuruses üks kuni kümme, seega pole ka ohtu, et kogu linna rahvas ühesuguste riietega käima hakkab," lisas vastse poe müüja Mall. Kaupa tuuakse poodi vähemalt kord nädalas – eeldatavalt nädala keskel. Müüakse ka Eestis toodetud kaupa, näiteks olid avamispäeval müügil Marati T-särkid 29 kr tükk.

Ostjad saavad pakendid avada, kaubaga põhjalikult tutvuda ja proovida. Kui ise ei oska kraami pärast pakendisse tagasi panna, siis saab paluda müüjat endale appi.

Tapa poes töötab esialgu kolm müüjat, lisaks Mallele veel Lea ja Tiina. Kui käive suureneb, saab töötajaid juurde võtta. Riina Veieri sõnul on firmas palgal üle 30 töötaja.

Firma internetileheküljel teavitab: "Müüme ülisoodsa-

Tapa poe müüjatele Tiinale (vasakult), Mallele ja Leale on tulnud nõu ja õpetussõnu jagama kaupluste juhataja Riina Veier. Foto Heiki Vuntus

te hindadega väga erinevaid kaupu! Ära otsige meilt midagi kindlat, võib juhtuda, et seda meil hetkel pole. Kuid meil on seda,

mida Te võib-olla teadlikult ei otsi, ent mis on Teile siiski vajalik!" Realiseerimiskeskuse kaup-

lus Tapal on avatud E-R 9–18, L 9–15 ja P suletud. Teavet saab telefonil 5553 5783.

Heiki Vuntus

Linna noored said seiklusraja

Sel kolmapäeval avati pidulikult Tapa laste- ja noortekeskuses aadressil Kooli tänava 24 Lääne-Virumaa esimehe seiklusrada.

Seiklusrada läks maksma ligikaudu 48 000 krooni, millest 40 000 krooni sai linnavalitsus EAS-ilt ja ülejäänud finantseeris ise.

Seiklusraja ehitasid valmis ja näidistegevused viisid läbi Meelis Soidra-Zujev ja Ivar Augasmägi. Ivar Augasmägi on Väike-Maarja noortekeskuse juhataja, kes viib läbi seiklusringe noortele (alates 8. eluaastast) ka Tapa linnas. Seiklusrajal leiavad endale meelepärast tegevust lapsed alates lasteaiast kuni täisealiseks välja.

Meeles tuleb pidada vaid seda, et seiklusrajale ilma loata minna ei tohi.

Ave Pappe, Tapa lastekeskuse juhataja esimees

Samal ajal kui lastekeskuse juht Ave Pappe jälgib taevasse lendavaid õhupalle, annab raja ehitaja Ivar Augasmägi intervjuud ETVle. Foto Heiki Vuntus

Enne lume tulekut peaksid kõnniteed kesklinnas muutuma taas käidavaks. Foto Heiki Vuntus

Mullahunnikud kesklinnas?

Eesti Energia rekonstrueerib südalinnas elektriliine. Sellest on tingitud ka 1. Mai pst kõnnitee ülesvõtmine ja mullahunnikud sõidutee ääres. Eha tänava alajaama piirkonna õhuliinid viiakse maakaablist, mis peaks ka linnapildi paremaks tegema. Abilinnapea Mati Miti sõnul tingis see omakorda tänavavalgustuse süsteemi uuendamise. Kuna tänavavalgustus oli paigutatud elektripostide külge, siis nende likvideerimisel tuleb panna püsti uued terasmastid spetsiaalselt valgustite tarvis. Eesti Energia on sõlminud tööde tegemiseks lepingu Paide firma Koma Ehitus AS-iga, kes peab ehituse saama valmis 15. detsembriks. Tänavavalgustuse rekonstrueerimine kergendab linna rahakotti ligemale 400 000 krooni võrra. Heiki Vuntus

TAPA MUUSEUM

NÄITUS

80 AASTAT

KAITSELIIDU TAPA MALEVKONDA

AVATUD: t, n 10-12, 14-18 + l 10-14 + tapa + 1. mai pst. 34 + tel. 322 0060

Enno Org õpetas tunnis joonistama nii 2.a klassi poisse kui ka klassijuhataja Elle Kivisood. Foto Heiki Vuntus

Vanaisa õpetas koolis

Gümnaasiumi 2.a klassi joonistustunnis oli lastel elevust palju, sest oma õpetaja istus koos lastega hoopis Marguse vanaisa.

Klassijuhataja Elle Kivisoo tunnistas, et idee kutsuda tunde läbi viima kas lapsevanemad või vanavanemad on aastast aastasse temaga kaasas käinud. Oma mõttele sai ta kinnitust suvel toimunud majandusõppe kursusel. H. Kivisool oli kavas kutsuda Marguse vanaisa, kes on Tapal tuntud harrastuskunstnik Enno Org (69), klassi ette juba eelmisel aastal. Aga mitmetel põhjustel sai see teoks alles eelmisel nädalal.

Pärast tundi tunnistas E. Org, et ta pabistas enne klassi ette asumist ikka nii tugevasti, et ei saanud eelneval ööl korralikult magadagi. Tegelikult kujunes tund huvitavaks ja toredaks kogemuseks – lapsed kuulasid huviga uue õpetaja selgitusi ja õpetusi ning tegid oma guašitööd suure õhinaga.

Enno Org on kunstiga tegele- nud noorusest alates. Ise ütles, et ilmselt on anne kaasa antud emapiimaga, sest kunstialast haridust ta saanud pole. Kui mitte arvestada seda, et Tallinnas G. Adolffi gümnaasiumis õppides oli tema kunstijuhatajaks Evald Okas. Sellest ajast meenub Ennole üks seik. E. Okas andis lastele ülesande joonistada mõne raamatu järgi pilt. Õpilane Enno valis selleks lugemiku ja valmis pildile kirjutas alla initsiaalid E.O. Õpetaja Okas aga ei jäänud sellega rahule ja käskis uue pildi joonistada, sest juhtumisi oli ta ise selle lugemiku piltide autor ja temagi nimetähed olid E.O. Ega õpetaja E. O. õpilasele E. O-le naljalt hinnet üle nelja ei pannud, sest ta teadis, et kellele on annet antud, sellelt tuleb ka

rohkem nõuda.

Oma loomingust rääkides ütles Enno Org, et joonistamise ja maalimisega tegeleb ta hooti. Selleks peab tulema nn vaim peale ja sisemine tung sunnib pliiatsi või pintslit järele haarama. Siis võib ta ümbritsevat unustades istuda joonistustulaua taga päevi. Sel perioodil valmib palju töid, mida hiljem sõpradele ja tuttavatele kinkida või siis ka näitustele üles panna. Loomingulise mõ- na perioodil aga võib mööduda nädalaid, ilma et sooviks kunsti- ga tegeleda. Enno on paljusid kunstilike katsetanud (intarsiat, puulõiget, tuši- ja pliiatsijooni- seid jms), aga lemmikut välja kujunenud polevat. Kui, siis vast kõige südamelähedasem on akvarellitehnika.

E. Org, kes pärit viielapseli- sest perest, on pidanud mitmeid ameteid. Ta on olnud traktorist, kombaineri, autojuht, vedurjuht, kutsekoolis meister, algklasside tööpõpetuse õpetaja jne. Kuid kõige kauem, 27 aastat, on tulnud meremehetöoga leiba teenida, alustades madrust ja lõpetades laeva I mehhaanikuna. Merel olles oldiki lahutamatuks kaaslas- teks akvarellid. Laevaga jäämäge- de vahel sõites on ta teinud neist koguni kolmemeetrise panorama. 1990. aastal lõpetas Enno meresõ- du ja samal ajal tuli ka Tootsist elama Tapale. Siin oli ta aastaid Kaitseliidu väljaõppe ohvitser.

Enno Org armastab oma töö- des jäädvustada loodust ja sellest tulenevat emotsiooni. Ainus, millega kunstnik ei tegele, on inimese joonistamine.

Tunni lõpus kinkisid lapsed küllalisele huvitava koolitunni meenutuseks omatehtud kaardi.

Heiki Vuntus

Julge kanda helkurit!

Näita ennast! Julge kanda helkurit! Sest helkuriga on pime- das julgem!

Eelmisel teisipäeval jõudis Tapale liiklusohutuskampaania "Julge kanda helkurit!"

Kultuurikoja juures ootas hu- vilisi liiklusohutuse liikuu õppe- klass – firma 3M furgoonauto. Maanteemati sügise liiklus- kampaania üks osa on helkuri kandmise põhimõtete tutvustami- ne. Miks on vaja helkurit kanda? Kuidas seda kanda? Millal kanda? Näitlikult tehakse selgeks, mida autojuht pimedal ajal autost näeb, millal on nähtav helkuriga jalakäi- ja ja millal ilma helkurita teeloli- ja, pidurdustekonnad jne.

Haagises on 10-kohaline kaas- aegse tehnikaga sisustatud õppe- klass. Kasutada saab spetsiaalseid prille, mille abil õppur asetab end pimedal ajal sõitva autojuhi olukor- da. Ta saab näha jalakäijat ilma hel- kurita ja helkuriga. Tapa vene güm- naasiumi õpilased külastasid aktiivselt pooltunniseid loenguid. Kõik õppuse läbinud said kaasa helkuri ja selle kandmist reklaami- va voldiku.

Viru teedevalitsuse liikluskor- ralduse ja -ohutuse osakonna pe- spetsialist Janno Vilberg ütles, et eelmisel aastal oli sama üritus mõeldud Tapa linna vanematele elanikele.

Senised helkurit kandma innus- tavad kampaaniad on oma vajalik- kusest juba tõestanud. Viimase kümne aasta jooksul on pimedas hukkunud jalakäijate arv vähenen- nud pea kaks korda – 71-lt 1994. aastal 32-le 2003. aastal. Ühtlasi on helkurit vajalikuse pidavate ning seda ka kasutavate inimeste arv 1996. aastast alates läbi viidud monitooringute andmetel kasva- nud 6 protsendilt 45-le täiskasva- nute seas ning 85 protsendile last- tel. Käesoleva aasta üheksa kuuga on pimedas hukkunud 13 jalakäi- jajat, neist 8 maanteel.

Helkurite kätesaadavuse parane- misele, ning seda just maakohtades, on öla alla pannud AS Eesti Post, pakkudes helkurit müügiks 550 postkontoris ja postipunktis üle Ees- ti. Samuti on helkur müügil palju- des tanklates, kauplustes ja kioski- tes. Aasta-aastalt on suurenenud ka pakutavate helkurite valik, mis aitab inimesel leida oma elustiilile vasta- vat ja riietusega sobivat.

Helkuri tööpõhimõte

Helkurid valmistatakse eriti

Vene gümnaasiumi õpilased kuulavad huviga liikluspoliitseiniku õpetust helkuri õigest kasutamisest. Foto Heiki Vuntus

heade peegeldumisomadustega materjalidest ning nendele lange- nud valguskiired peegeldatakse väga suures osas tagasi valgusali- ku suunas.

Kuhu helkur kinnitada?

- Helkur tuleb kinnitada riietele nii, et see oleks nähtav võimalikult mitmest suunast.
- Veniva helkurpaela võib lihtsalt varruka või püksisääre peale tõm- mata.
- Rippuv helkur pannakse haak- nõelaga riiete külge nii, et see jääb umbes põlve kõrgusele, keha sõi- duteepoolsele küljele.
- Kõige turvalisem on kasutada kahte helkurit korraga, ühte pare- mal ja teist vasakul küljel.
- Praktilised on helkurpaelad, mida saab õmmelda riiete alumis- tele servadele (jope alumine äär, varrukad, krae).
- Ära õmble helkurpaela kohale, kus riie kortsus (varrukas küünar- nuki kohal): see muutub kiiresti kasutamiskõlbmatuks.
- Pimedas liikudes suurendab jal- lakäija märgatavust ka hele riiet- us.

Kui kaugel autojuht sind näeb?

- Kuigi jalakäija näeb tuledega autot juba kaugel, eraldab auto- juht ilma helkurita jalakäijat lähitule- ded valguses alles 30 meetri kauguselt.
- 90 km/h liikuva auto peatumis- teekond on aga vähemalt 60 meet- ri pikkune.
- Seepärast ei suuda juht ootama- tult nähtavale ilmunud jalakäijale otsasõitu vältida.
- Korralik helkur on auto lähitu- lede valguses nähtav juba 130–150 meetri kauguselt.

- Autojuhile jääb nüüd piisavalt aega, et sõitu aeglustada ja jalakäi- jast ohutult mööduda.
- Helkuri kasutamise kohustus keh- tib pimedal ajal ja halva nähtavuse korral mitte ainult valgustamata maanteel, vaid ka niisugusel val- gustamata linna või muu asula tä- naaval, kus puudub kõnnitee.
- Helkur pole üleliigne isegi mitte valgustatud linnatänaval, kus sõi- dukjuhi tähelepanu köidavad kõik tuled ja reklaamid ning helkurita jalakäijat on selle taustal väga ras- ke märgata.
- Helkurit peaks kandma ka õues mäginges, sest ka õuealal liigub autosid.

Liikluseeskiri kohustab maan- teel jalakäijat kanda vasakpool- sel teepoolral ning pimedas kasu- tama helkurit. **Politsei hoiatab, et pimedas helkurita liikumise eest võib saada kuni 3000 krooni trahvi.**

- **Kus müüakse Tapal helkureid?**
- **Grossi kaubanduskeskuses** – kõva helkur 8.90 kr.
- **Tiimaris** – pehme helkur ku- junditega 19.50, pliks-plaks hel- kurribad 35–45 kr, ribahelkur 65 kr kaks tükki.
- **Eesti Postis** – teisipäeval helku- reid müüa polnud, nädala lõpuks lubati muretseda.
- **R-Kioskis** – helkurid saabu- vad müüki nädala lõpuks.
- **Kaubamaja II korruse kanga- osakonnas** – helkurribad 10–17 kr/m, helkuraplikatsioonid lastele 18 kr tk.
- **Keskum kaupluses** – pehmed helkurid 20 kr, pliks-plaks helku- ribad 29–39 kr.

Heiki Vuntus

Keelekümbelõpilased teevad edusamme

Hilise keelekümbeluse programm Tapa vene gümnaasiumis toimib juba teist õppeaastat. Tänaaks on koolis kaks keelekümbelusklassi – 6.a ja 7.a klass.

Kuendas klassis on eesti kee- les õppimise osakaal 33%, vene keeles 57% ja võõrkeeles 10%. Kuendas klassis toimub sissejuha- tus keelekümbelusse. See aitab lapsi ette valmistada järgnevas õpe- aastaks ning aitab neil maha võt- ta pingeid, et nad ei saa hakkama. Eesti keeles õpitakse loodusõpe- tust, inimeseõpetust ja kunstiope- tust. Loomulikult ei puudu ka ees- ti keele tunnind, mis on läbi põim- nud loodus-, inimese- ja kunstiope- tusega. Samuti toimuvad eesti kee- les klassijuhatajatunnid.

Kui varajase keelekümbeluse programm näeb ette, et klassis on üks õpetaja, siis vanemates klassi- des on iga õppeaine jaoks eri õpe- taja. Seega on programmi rakenda- miseks vaja kaasata palju rohkem õpetajaid kui algklassides. Parima- te tulemuste saamiseks peavad õpetajad oma tööd hoolikalt koor- dineerima, et iga õppeaine puhul oleks tagatud selle põhisõnavara ja sisu loimimine.

Peale selle vajavad puberteedi- eas õpilased palju mitmekesisemat ja kõrgetasemelist õppematerjali. Kuna tänapäeva õpikud on üles ehitatud faktidele, siis tunduvad nad lastele igavavõitu. Siin tuleb- ki appi õpetajate osavus tundi üles ehitada nii, et see oleks lastele jõe-

kohane ja huvitavalt esitatud. Jär- gima peab ka riiklikku õppekava, sellest mööda vaadata ei tohi. Õpe- petöö toimubki nii gruppides, paa- rides kui individuaalselt. Selgub, et lapsed mitte ainult ei õpi keelt sel- gekts, vaid ka õpivad üksteisega ar- vestama, austama teiste tundeid, tei- neteist kuulama jne. Ja mis on põhi- line, lastele meeldib selline õppimis- stiil. Sest vahel, olles haaratud grup- pitööst, ei saa lapsed ise arugi, et nad õpivad.

Seitsmendas klassis on õppe keeleline jagunemine 76% eesti keeles, 14% vene keeles ja 10% võõrkeeles. Seitsmendas klassis toimuvad vene keeles ainult ema- keele ning võõrkeeles inglise kee- le tunnind. Ülejäänud ainetunnid on

ees- ti keeles. Kuna koolil pole ees- tikeelseid aineõpetajaid, siis oleme programmi kaasanud ka Tapa güm- naasiumi õpetajaid.

Oleme teinud õpilaste seas küsit- lusi Enamus lapsi oli seisukohal, et õppimine eesti keeles ei valmista neile probleeme. Suuremad raske- sed olid matemaatika. Kuid eks ma- temaatika on raske ka emakeeles õpi- jatele. Kõige rohkem meeldisid kü- sitluse põhjal lastele ajaloo, kehali- se kasvatus ja laulmise tunnind.

Siit tulevad välja lastevanema- te hirmud programmi suhtes. Vanemad arvavad, et lapsed ei oman- da aineid võrdväärset tavaõppija- tega. Kuna programmi kontrollib Tartu Ülikooli uurimisrühm ning iga kooliaasta lõpus toimuvad aas-

takontrollitööd, mis on mõeldud eesti koolis õppivale lapsele, siis need kartused on asjatud.

Põhikooli lõpus toimuvad lõpu- eksamid, kus üks eksamitest on vene keel. Vanemad kardavad, et lapsed ei saa hakkama emakeelega, kuid siin aitab kaasa ka lapse pere- kond. Lapsed tunnevad end turva- lisemalt, kui nad näevad, et pere toe- tab neid, huvitub nende tegemistest, tutvustab oma lapsele vene rahvu- se kultuuri ja traditsioone. Seda kõike venekeelse suhtluse abil.

Teine eksam on matemaatika. Seal on lastel võimalik valida, kas ta võtab eestikeelse või venekeel- se ülesannetekogu lahendada.

LINNAVALITSUSE ISTUNGID

26. oktoober 2004

• Kinnitati sotsiaalmajade korterite üürimäärad.
 • Kinnitati Turu 3 asuvate kaupluseruumide müügitingimused.
 • Otsustati peretoetuste maksmise ja määrati hooldusperekondi.
 • Kinnitati toimetulekutoetuste maksmine oktoobrikuus.
 • Eraldati raha ürituse TNT Halloween korraldamiseks.
 • Kinnitati lasteaia Vikerraar hooldekogu koosseis 2004/2005. õppeaastaks.

29. oktoober 2004

• Kinnitati toimetulekutoetuse täiendavate toetuste maksmine.

2. november 2004

• Tühistati linnavalitsuse korraldused 10.12.2003 nr 469 Roheline 16-24 korteri müümine ja 31.08.04 nr 311 Roheline 8-7 korteri

müümine ning otsustati esitada volikogule eelnoü antud korterite kinnitamiseks sotsiaalkorteriks.
 • Määrati hooldusperekond ja hooldajaid.
 • Kinnitati ostueesõigusega maa erastamise tingimused aadressidel Paide mnt 7, Paide mnt 7B, Paide mnt 7D ja Paide mnt 7E.
 • Määrati postiaadress Kuusiku tn 4.
 • Eraldati reservfondist raha Tapa mälumängu võistkonnale.
 • Eraldati eelarvest raha korterihüste esimeeste õppepäeva korraldamiseks.

Kõikide Tapa linnavalitsuse ja -volikogu õigusaktidega saab tutvuda linnaraamatukogus ja alates 1. jaanuarist 2002 vastu võetud õigusaktid on tutvumiseks linna koduleheküljel <http://ns.tapa.ee>.

Käelise tegevuse koolituse läbiviijad vasakult: Karin, Merle, Kairi ja Heli.

Foto Kairi Kroon

Lasteaia uudiseid

Nagu eelnevates artiklites on juttu olnud, toimuvad meie majas Lääne-Virumaa lasteaiaõpetajate aineseksiooni koolitused ja aeg-ajalt külastavad meid ka külalised teistest maakondadest.

28. oktoobril käisidki meie töid ja tegemisi vaatamas ning lasteaiaõpetajatega kogemusi vahetamas 22 Ida-Virumaa lasteaiaõpetajat koos Lääne-Viru maavalitsuse haridus- ja kultuuriosakonna inspektori Ia Müüriga. Meil oli aineseksiooni töö kohta ette valmistatud väike tutvustav voldik. Meie maja õpetaja esitas ettekandena külalistele oma lõputöö kokkuvõtte teemal „Mäng kui lapse arengu toetaja koolieelses eas“. Samuti rääkisime ja vaataskime videot kevaldel toimunud alushariduse konverentsist. Nii mööduski tund ning meil on hea meel, kui külalised said mõne pisikesegi kogemuse võrra rikkamaks. Lasteaia külalisteteraamatusse jäid nende külaskäiku meenutama südamlõikud tänusõnad ning lasteaia seinale leiba omale koha külaliste kingitud kauni lillekompositsiooniga pilt.

29. oktoobril oli maja jälle külalisi täis – seekord käelise tegevuse aineseksioonis osalejad lasteaiaõpetajad Lääne-Virumaalt. Sellel aastal algas juba neljas hooaeg meie majas. Erines ta teistest kordadest selle poolest, et seekord valmistasid meie oma maja õpetajad osalejatele ette koolituse täismahus, kogudes materjalid ja viies läbi kõik tegevused. Siin ulatasid meile sõbrakäe linnaraamatukogu naised, kes raamatukogust oma meisterdamiseramatud vist kõik meile kasutada andsid! Õppepäe-

va läbiviijad olid õpetajad Karin Hiis, Heli Valdmann, Merle Rušits ja Kairi Kroon. Samas täname meeldiva koostöö eest ka kõiki teisi meie maja tublisid naisi, sest kui õpetajad terve päeva saalis oma kogemusi jagasid, toimetasid teised kolleegid lastega. Hea õhkkond loob selle, et tahetakse toimetada ja luua ning rahulolu on vastastikune.

Kui tavaliselt piirdub tänamine vaid tänusõnade ütlemisega ühises kohvilauas, siis meil oli hea meel, et seekord avanes võimalus õpetajatele korraldada õppesõit kogemuste saamiseks eesmärgil. 3. novembril käisime Tallinnas külas Lasnamäel Priisle lasteaia ning Mustamäe lasteaia „Kikas“ ja 9. novembril külastasime Ida-Virumaa kolme lasteaeda.

Sellised õppepäevad annavad jõudu ja tahtmist teha rohkem ja paremini kui seni. Ees on ju tegelikult ootamas palju toredaid üritusi, nagu isadepäeva peod, märdi- ja kadripäevad, ning ega need pakkapikkude piilumisedki enam kaugel ole. Pealegi möödub ju aastaring kiirustades ja kui täna võime vaadata, et lehed on jälle langenud, puud seisavad tummalt raagus, siis ühel hetkel tajume taas, et kusagil sügaval punganuppudes on peidus juba uued mõistatuslikud mõtted!

Igal sammul kuulame, vaatame ja tunneme, et argipäev meie ümber on täis askeldusi ja toimetusi, aga kui need toimetused toovad südamerahu, siis oleme meile antud aega kasutanud otstarbekalt. Ilusat sügist lasteaialt „Pisipõnn“!
 Tea Välk ja Kairi Kroon

“Korras Maja 2004” on lõppenud

Taas on aeg teha kokkuvõtteid linna ilme parandamiseks korraldatud kampaaniast.

Majade värvimise projektis olid linnavalitsusel abiks juba pikaajased partnerid ES Sadolin AS, Burmi Kauplus ja Aivar Burm, OÜ Stellana ning Eskaro AS.

Selle aasta suvi, eriti selle esimene pool, oli väga vihmane, mistõttu ka registreerijaid oli kampaaniale väga vähe. Linnavalitsus andis välja 17 värvipassi, sügiseks olid 13 neist jõudnud teostada renoveerimistööd kasvõi osaliselt.

28. oktoobril käis komisjon koosseisus Indrek Naaris (ES Sadolin AS), säästva arengu osakonna juhataja Jaan Viktor, abilinnapea Mati Mitt ja linnakunstnik kampaanias osalenud maju hindamas. Endiselt arvestasime kõige enam hoonete kompleksi märgatavaid muutusi paremuse poole, tööde mahtu ja pinna tehnoloogilist töötlemist.

Komisjon otsustas, et selle aasta preemiad lähevad järg-

Ambla mnt 47, üks selleaastastest kampaanial osalenutest.

Foto Liina Kald

mistele osalejatele:

- vana puitpind: **Taara 3** (I koht), **Jaani 7** (II koht) ja **Hiie 1** (III koht);
 - uus puitpind: **Veski 10** (I koht), **Homniku 10** (II koht), **Pikk 95** (III koht).

Kõik mainitud saavad preemia ja tänukirja kätte linnapea korraldataval vastuvõtul kolmapäeval,

24. novembril kell 16.

Loodame, et järgmisel aastal tuleb suvi päikselisem ja inimestel on rohkem võimalusi oma ümbruse korramiseks. Tapa Linnavalitsus toetab ka edaspidi majaomanike initsiatiivi linnapildi kaunimaks muutmisel.

Liina Kald, linnakunstnik

Jätmeseadus tekitab küsimusi

Elanike hulgas on palju poleemikat tekitanud uus jätmeseadus, mis jõustus selle aasta 1. mail. Rahulolematust on põhjustanud § 71 punkt 2, mis näeb ette kõigil olmejäätmete tekitajatel selle äravedu vähemalt kord kuus. See kehtib tihedalt asustatud alade kohta (linnad, alevid jne), kuid ei tee vahet suurte kortermajadel ega individuaallematutel.

Abi saamiseks on pöördutud tarbijakaitse juurde. Eesti Tarbijakaitse Liit (ETL) on teinud pöördumise vabariigi meediakanalite ja ajakirjandusväljaannete poole selle probleemi tutvustamiseks avalikkusele, samuti diskussiooni arendamiseks antud teemal. ETL on seisukohal, et kehtiva seadusandlusega on liiga tehtud individuaallematute elanikele, sest põhjendamatult on oluliselt suurendatud nende maksumõõnust. ETL-i ettepanek ja nõu on, et jätmeseaduse § 71 punkt 2 saaks muudetud kiiresti selliselt, et jäätmete vedu toimuks vastavalt jätmevaldaja vajadusele, mitte sunniviisiliselt kord kuus. Vastav pöördumine on tehtud Riigikogule.

Proovin veidi lahti seletada tekkinud olukorda. Ei ole ju võrreldavad prahikogused, mis tekitab näiteks 60 korteriga korterelamus ja individuaallematuse, kus elanikke heal juhul 4-5, aga tihti ka 1-2. Individuaallematudes on võimalus osa jäätmetest teha kompostiks (toiduäätmed, puulehed, taimesed jätmed jne), osa jäätmeid aga põletada (puuoksad, pakkematerjalid, ajalehed jne). Peale selle on olemas linnades konteinerid, kuhu panna klaas, mida vastuvõutuspunktides vastu ei võeta. Ohtlike jäätmete äravedamiseks on nagunii eraldi koht.

Kõige parema tahtmise juures pole kusagil võtta nii palju prahti, et saada igas kuus konteiner täis. Varem oli võimalus tellida konteineri tühjendamine

vajadusel. Uus seadus näeb ette ainult regulaarvedu. Jätmekäitlusfirmad tõstavad teenuse hinda. Põhjenduseks tuuakse nii jätmekäitlusmasinate kõrget hinda kui veel teisi otsitud põhjuseid.

Näiteks Tapal tegutsev AS Vaania saatis tellimusveo klientidele teate, kus kirjas, et seoses prügiveo tellimisel suurenevate kuludega on nad sunnitud alates 1. augustist muutma vastava teenuse hinda. Regulaarveo hind jääb samaks. Soovitame oma tellimisel tühjendamine muuta ümber regulaarveoks.

Hinnatõus on aga päris suur. Toon mõned näited. 0,24 m³ konteineri tühjendamine enne hinnatõusu oli 57 krooni, nüüd 84 krooni, 0,77 m³ konteiner enne 87 krooni, nüüd 132 krooni. Regulaarveo hinnad jäid muutumata – need on vastavalt 52 kr ja 82 kr. Esmapiigul tundub tõesti, et oleks kasulik sõlmida regulaarveo leping, ikkagi hulga odavam. Aga mida sinna konteinerisse siis panna kui prahti ei ole? Nii tulebki välja, et jätmekäitlusfirmadel on individuaallematude piirkondades väga kasulik tegutseda. Kuigi ju arvestust ei pea näiteks ¼ täituvusega konteineri kohta, ikka arvestatakse täiega. Majaomanik peab maksma lausa mitmekordset hinda. Jätmekäitlusfirma on aga rahul – prügi vähe, kuid raha tuleb.

Kui praegu pannakse veel plastpudeleid ja metallpurke konteinerisse, siis taara maksustamise ja vastuvõtu organiseerimisega kaovad ka igasugused purgid ja pudeled prahi hulgast.

1. jaanuaril 2005 jõustub pakendiseaduse säte, mis kehtestab tagatisraha klaas-, plast- ja metallpakendile (õlu, karastusjoogid, lahjad alkohoolsed joogid). Samas on määratletud, et tagatisraha ei saa olla väiksem kui 0,5 krooni.

Raha paneb asjad paiksa ja taarat hakatakse tagastama.

Prügi probleeme ei saa lahendada sundse ja hinna tõstmisega. Varasemate hinnatõusude tagajärjed on meil hästi näha. Metsaalus-

te ja maantee äärtest võib leida koormate viisi prahti. Selge on see, et jätmekäitlus on väga tulus äri. Ega midu poleks Eestis tegutsemas nii palju välismaiseid jätmekäitlejaid, kes on siin suure kasumi jahil. Kasumi suurendamiseks on kõik vahendid head. Ajakirjanduses ilmuvad artiklid, milles avaldatav teave on kontrollimata, kui mitte lausa ebaõige. Inimesi hirmutatakse rohkem prügikaste täitma, kuna näiteks väidetakse, et kõiki-de kilematerjalide põletamine on äärmiselt kahjulik nii keskkonnale kui ka küttekolletele. Kuigi teadlased on arvanud, et väikestes kogustes polüetüleenile ja polüpropüleenile põletamine pole sugugi rohkem toksiline kui puude põletamine. Samuti ei olnud teadlased nõus väitega, et kilede põletamine väikestes kogustes koos puudega rikust ahjusid või lõõre. Inimestel oleks vaja rohkem teavet. Teadmatuse põhjust tihit asjatuid hirme.

Olmejäätmete veo territooriumil korraldab kohalik omavalitsus. Volikogu määrusega kehtestatakse kõik jätmekäitlusega seonduv – veoipirkonnad, vedamise sagedus jne, aga ka teenustasu piirmäär ja see käib juba otseselt jätmevaldaja rahakoti pihta. Kuna kohalik omavalitsus tegeleb otseselt jätmekäitluse korraldamisega, oleks soov, et meie linnavalitsuse spetsialistid ka linnakodanikele täpsemat infot jagaksid.

Kindlasti on huvitatud teada saada, kuidas on organiseeritud prügiveo meie linnas, millised firmad tegelevad jätmekäitlusega ja millistel tingimustel. Kus võetakse vastu sorteeritud jäätmeid ja milliseid? Kuhu on võimalik ära anda metallijäätmeid ja mida teha ohtlike jäätmetega? Millised on üldsed ohtlikud jäätmed? Kui paljudel majavaldajatel on sõlmitud jätmeveo lepingud ja mida on ette võetud nendega, kes eiravad seadusi?

Ja lõpetuseks. Milliseid meetmeid on rakendatud, et lõppeks looduse rüüstamine. Kas selle probleemiga on tegeldud ja kas stiüdlased on ka vastava karistuse saanud?
 Helle-Anne Org

Kaks hõbemedalit Tapa poistele

Tallinnas toimusid Daido-Juku rahvusvahelised võistlused. Selles idamaa võitluskuunstis, mis ühendab poksi, karateed ja maadlust, võitlesid medalite eest Leedu, Läti, Venemaa ja Eesti noored sportlased.

Tapa noorekeskus „Maria“ oli võistlusel esindatud kolme noormehega – Pavel Beljakov, Artur Kaljuvee ja Jevgeni Dvoretiski. Pavel ja Artur saavutasid raskes võitluses teised kohad. Noormeestele anti üle ka hõbemedalid.

Tapa võistkonda treenib kickboxing'u maailmameister Dmitri Vorobjov.

Soovime edu noortele sportlastele!

Oleg Kapustin

Maria lastekeskuse poised esinesid võistlustel edukalt: vasakult esimene Pavel Beljakov (hõbe), kolmas Artur Kaljuvee (hõbe), viies Jevgeni Dvoretiski. Paremalt teine on Maria lastekeskuse direktor Oleg Kapustin. Foto lastekeskuse arhiivist

ÜKS PILT

Reformierakondlased jagasid oktoobris kestnud raamatukogupäevadel kõikidele Eesti raamatukogudele Siim Kallase teosed „Turumajandus ehk kodanike riik“ ning „Piiridest suurem Eesti“. Tapa linnaraamatukogule andis raamatu „Turumajandus ehk kodanike riik“ üle Vahur Leemets, sõnades, et eesmärk on tutvustada liberaalset maailmavaadet. Inimestel peab olema võimalus saada rohkem teavet liberalismi ja parempoolsuse kohta. „Turumajandus ehk kodanike riik“ sisaldab Siim Kallase kõnesid ja artikleid aastast 2002–2003. Foto Heiki Vuntus

Kultuurikojas tuleb doonoripäev

Maailma Tervishoiu Organisatsiooni soovitusel on riigi verevaru tagatud, kui vähemalt 4–5% elanikkonnast on aktiivsed doonorid. Eestis on veredoonoreid praegu vaid 2,6%. Ka õnnetusi ei ole võimalik ette prognoosida. Et vältida verekriisi, on väga oluline, et doonorid käiksid verd loovutamasa regulaarselt. Doonorlus on üks osa tervislikust eluviisist. Mehed võivad aasta jooksul verd loovutada 4–5 korda, naised 3–4 korda.

Sügisene doonoripäev on **15. novembril kell 10.30–14.30 Tapa kultuurikojas Turu 8.**

Tule verd loovutama, kui oled terve, söönud ja puhunud. **Sinu võimuses on teha suurim kingitus – päästa elu! Tule koos sõbraga.**

Doonoriks sobib terve, vähemalt 50 kg kaaluv, 18–65-aastane inimene. Esmakordselt võib doonoriks tulla kuni 60nda eluaastani.

NB! Palun alati kaasa võtta fotoga isikut tõendav dokument! **Sa sobid doonoriks kui**

• oled terve, ei põe hetkel mõnda viirushaigust ega tarvita

ravimeid;

• mehed ei ole verd loovutav eelneva 60 päeva ja naised eelneva 90 päeva jooksul;

Doonoriks ei sobi inimene, kes on

• alkoholihoobes või on kasutanud uimasteid;

• nakatunud HI-viirusega või on HI-viiruse kandja;

• põdenud viiruslikku kollatõbe (B ja C hepatiiti);

• viimase 12 kuu jooksul teinud tätoveeringuid või naha-augustamisi;

• prostituit või homoseksuaalne mees või olnud seksuaalses vahekorras eelpool mainitud inimestega.

Lisainfo ja nõuded doonorile: www.verekeskus.ee.

Vere loovutusele eelnevatel päevadel ära tarbi alkoholi, samuti ära suitseta paar tundi enne ja pärast vere loovutust. Verre sattunud nikotiini mürgine toime ohustab nii haigeid kui ka Sinu tervist. Vereandmiseks sobivaim aeg on 2–3 tundi pärast söömist. Kasulik on süüa puu- ja juurvilju ning täisteratooteid, püüa väl-

tida rasvast toitu, samuti piimatooteid. Vahetult enne vere loovutust joo kindlasti paar klaasi mahla või vett, see aitab tagada vere loovutuse järel hea enesetunne. Kindlasti tarbi rohkem vedelikku ka järgnevatel päevadel.

Vere loovutusele tulles varu aega 45 minutit. Kuna vereanalüüsi põhjal pole võimalik kõiki haigusi kindlaks teha, täidab doonor iga kord lihtsa küsimustiku oma tervisliku seisundi ja eluviise kohta. Vereandmine peab olema ohutu nii vere loovutajale kui ka vere saajale. Oluline on vastata ausalt kõikidele küsimustele, et tagada doonorivere ohutus.

Kaasaegne meditsiin ei kasuta raviga seotud vere, vaid sellest valmistatud verekomponente. Seega saavad ühe doonori poolt annetatud verest abi mitmed patsiendid. Doonoriverd kasutatakse operatsioonidel, raske sünnitusel, samuti patsientide raviks verejooksu, raske trauma, põletuste, vere- ja maksahaiguste, vähktõve ja mitmete teiste haiguste raviks.

Merle Juhkami

Keelekümbusõpilaste...

Algus lk 2

Kolmas eksam on eesti keel. Kuid kui laps on võimeline õppima eesti keeles, siis ei tohiks valmistada raskusi ka tavaõppijatele mõeldud algtaaseme keeleksam.

Teiseks suureks vanemate kartuse põhjuseks on õpetajate koolitus. Programmi edukus sõltub ka õpetajate ettevalmistusest. Enamus eesti kooli õpetajaid ei ole läbinud vastavat koolitust. Esiäl-

se ülevaate keelekümbusmetoodikast oleme ise oma jõududega õpetajatele andnud. Oleme kutsunud neid ka oma tundidesse jälgima nii õpetajat kui ka lapsi endid keeletundides, tutvustanud erinevaid tööviise, mida annab kasutada kõigis ainetundides. Vesteldes õpetajatega, on nad kõik huvitatud metoodilisest koolitusest keelekümbusklassis.

Õpitulemused nii kuuendas

kui ka seitsmendas klassis on ainet kaupa saavutatud. Mingeid imesid ei ole toimunud. Kõik lapsed õpivad oma võimete kohaselt hästi. Kui reaallained emakeeles rasked, siis on rasked nad ka teises keeles õppides. Kui on aneet reaallainetes, siis on nad kergemini õpivad ka teises keeles. Sama reegel kehtib ka humanitaarainete kohta. Tähtis on aga see, et lastele meeldib õppida.

Viktoria Belitševa, keelekümbusõpetaja

TEATED - KUULUTUSED - TEATED - KUULUTUSED

Tapal müüa saetud ja lõhutud küttepuid. Transpordi võimalus. Tel 322 0028

UUED LINNAKODANIKUD
Alex Kulberg 20.10.2004
Ksenija Toptšii 26.10.2004

MEIE HULGAST ON LAHKUNUD
Alexander Pavlov 05.09.1954 - 30.10.2004
Valentin Krutõhh 16.11.1939 - 30.10.2004
Vassili Leonard 07.04.1916 - 08.11.2004

Tapa linna ajaleht Sõnumed Roheline tn 19, Arenduskoda Lehe tellimine ja üldinfo – tel/faks 322 0026. Ajalehte saab lugeda – www.tapa.ee/arenduskoda/ajaleht, e-post: arenduskoda@tapa.ee, heiki@tapa.ee Toimetaja Heiki Vuntus – tel 322 0026, mobiil 5648 5208 Küljendaja Liina Kald – tel 322 0023, mobiil 528 7998 Trükitud trükikojas Agur – Pikk 16, Rakvere, tel 322 3999 Trükiarv 600. Leht ilmub kaks korda kuus. Kuulutuste vastuvõtt Roheline tn 19, E-R kella 9–16. Toimetusel on õigus kirju ja teisi kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. **Et hoida ära arusaamatusi, peab lühematerjal olema toimetuses hiljemalt lehe ilmumise nädala teisipäeval kell 10.**